

Entre el “lloc bo” i la revolta

Relatoria de les Jornades
sobre Dret a la Ciutat
"Vides a la ciutat"

Auditori de Girona
28, 29 i 30 de novembre
de 2022

#dretalaciutat
#videsalaciutat

A “Vides a la ciutat” es parla de com és viure a les ciutats a través de les persones. De quines necessitats compartim, del que tenim en comú, de quines barreres ens trobem i de quines desigualtats hi ha i com transformar-les des de la mirada de ciutat com a sistema de relacions, recursos i projectes.

Aquest és un espai de reflexió i debat amb diferents agents sobre la ciutat actual i els nous reptes de la vida col·lectiva i urbana i sobre el dret a la ciutat, amb la intenció de posar la mirada en els propers anys.

AASS Associació per a l'Atenció de Serveis i Solidaritat
 ACAS Girona
 ADI'S Associació d'iniciatives Socials
 Associació Espanyola Contra el Càncer
 ASOCOLGI
 Associació Família i Salut Mental
 Fundació ASTRES
 Fundació ASTRID
 Cambra de Comerç Girona
 Campus cohesió i compromís social_Udg
 CÀRITAS Girona
 CAS Teresa Ferrer
 Comissions Obreres de Catalunya
 Centre de Formació Adults Girona
 Clúster ÈXIT
 Fundació TRESC
 Consorci per la Normalització Lingüística
 Creu Roja Girona
 DIPSALUT Diputació de Girona
 Fundació Intermedia
 FOEG
 Fundació Campus Arnau d'Escala
 Fundació Drissa
 Fundació Ramon Noguera
 Fundació Gentis
 Girona Acull
 Institut Assistència Sanitària
 Institut Català de la Salut
 Llars de l'Amistat Cheshire-Oxalis
 MIFAS
 Associació Nousol
 Fundació OSCOBE
 PIMEC
 Fundació Patronat de la Santa Creu de la Selva
 Fundació RESILIS
 Salesians Sant Jordi Girona
 Departament Igualtat i Feminismes Generalitat de Catalunya
 Fundació Sergi
 SUARA Coop
 Unió General de Treballadors

Les jornades estan organitzades pel Consell de Cohesió i Serveis Socials (CCSS) de Girona, un òrgan de participació que agrupa prop de 40 entitats i que té per objectiu reflexionar sobre la realitat social de la ciutat i identificar necessitats per poder fer propostes i desenvolupar projectes coparticipants, pel que fa a l'accés a drets i la inclusió social.

El Consell organitza les Jornades “Vides a la ciutat” per poder fer una parada després del temps convuls de la pandèmia, el confinament i els seus efectes a diferents nivells, i per mirar cap al futur conjuntament.

Objectius

- Obrir i impulsar un debat entre administració, entitats i ciutadania, a partir del marc del dret a la ciutat com a proposta.
- Analitzar el context social de la ciutat i identificar necessitats i projectes per a un nou cicle del Consell de Cohesió i Serveis Socials (2022-2024).
- Generar impacte en l’orientació de polítiques públiques.

---

3 blocs de contingut

1. Accés, drets i desigualtats a la ciutat: les persones
2. Espai públic: el lloc on ens trobem
3. Democràcia i ciutat: la governança dels afers comuns

La temàtica

El **dret a la ciutat** és una idea apareguda durant la segona meitat del segle XX que defensa la realització i producció social de la ciutat des dels principis de la justícia social, la igualtat, la democràcia i la sostenibilitat. El concepte va ser expressat per primer cop per Henri Lefebvre (1968), el qual proposa “rescatar la persona com a element principal, protagonista de la ciutat que ell mateix ha construït”, i fer que la ciutat esdevingui “l’escenari de trobada per a la construcció de la vida col·lectiva”.

Henri Lefebvre, 1968

“La ciutat és espai col·lectiu que pertany a tots els seus habitants, que tenen dret a trobar-hi les condicions per a la seva realització política, social i ecològica, cosa que comporta assumir també deures de solidaritat.”

**Carta Europea de Salvaguarda
dels Drets Humans a la Ciutat**

“[...] el dret a la ciutat és molt més que la llibertat individual d’accedir als recursos urbans: és un dret de canviar-nos a nosaltres mateixos tot canviant la ciutat. És, de fet, un dret comú més que no pas individual, ja que aquesta transformació inevitablement depèn de l’exercici del poder col·lectiu de remodelar els processos d’urbanització. La llibertat de fer i refer les nostres ciutats i a nosaltres mateixos és, vull argumentar, un dels drets humans més preciosos i un dels més oblidats.”

David Harvey

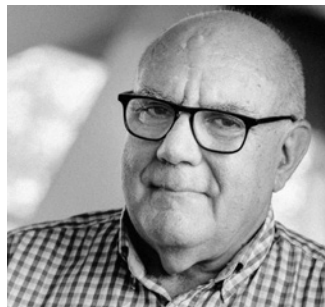

Dret a la ciutat i ciutats habitables

Diàleg amb la filòsofa Begoña Román i l'antropòleg Manuel Delgado, moderat per la periodista Maria Garcia

Begoña Román
Filòsofa.

Manuel Delgado
Antropòleg.

Manuel Delgado presenta el dret a la ciutat segons Lefebvre

Henri Lefebvre (1901-1991) està vinculat al moviment surrealista i situacionista, també comunista, i contemporani dels moviments del Maig del 68. De fet, el llibre *Le droit à la ville* es publica el 1968.

Actualment el dret a la ciutat ha estat un lema del nou municipalisme, alternatiu, que el reclama com un tema central del *ciudadanismo*, el dret a les prestacions bàsiques en matèria de benestar, habitatge, confort, sostenibilitat, ús de l'espai públic i allò que es presenta com *participació*, “que no és altra cosa que la participació d'aquells que estan dominats en la pròpia dominació”.

No obstant això, el dret a la ciutat que reclama Lefebvre és un “súper dret” que no maquilla el capitalisme sensible a allò social. Segons cita textualment: “És dret a la vida urbana, a la centralitat renovada, als llocs de trobada i canvi. [...] Vida urbana que és revelació del regne de l'ús per sobre del domini del valor de canvi”. I diu que, alliberats del mercat, cal “imposar el dret a la ciutat imposant-lo, desposseint d'aquest dret els que el posseeixen”.

És el sentit revolucionari d'un dret. Lefebvre resumeix aquest concepte com “la demanda d'un accés transformat i renovat a la vida urbana” un cop la ciutat ha esdevingut mercaderia al servei dels interessos de

l'acumulació del capital. És una reivindicació del retorn de la ciutat a les persones en contra de la privatització dels espais urbans i la mercantilització.

Begoña Román presenta l'ètica cívica, que posa al centre la dignitat i la justícia, i no la felicitat

Román parla de la ciutat com un espai comú en societats moralment plurals, que ha de permetre la recerca de la vida bona, i la *vida bona* es conjuga en primera persona del singular i del plural. La ciutat no es pot enfocar només a fer feliços els ciutadans, ja que s'acaba imposant un determinat model de felicitat. Cita Fichte, quan diu: “Sortiu corrents del partit polític que us prometi la felicitat perquè us farà molt desgraciats”.

Per fer una societat moralment plural s'ha de pensar en una ciutat on es garanteixi la cohesió social, és a dir, els mínims decents per a qualsevol persona, en qualsevol lloc i qualsevol moment. No es tracta d'arraconar la felicitat. Es tracta que no s'imposi un model de felicitat sinó de dignitat i justícia, que té a veure amb un dret a una vida quotidiana, tranquil·la, apropiada, i no expropiada, en la qual et pots trobar la diferència i t'hi pots sentir atret.

La manera habitual de planificar les ciutats ha estat a partir de la idea de qui està al poder. L'ètica cívica recorda que qualsevol ciutadà ha de trobar un espai per a la seva vida quotidiana, i no pas ser víctima del monopoli d'un determinat grup que expropia la ciutat.

En una comunitat moralment plural les diferents maneres de viure han de poder coexistir. La ciutat és una oferta de diferents formes de viure bones i que obliga a traspassar fronteres. La ciutat ha de ser un espai de trobada entre diferents, no entre iguals, perquè si no és un club. Ara, les ciutats s'han convertit en clubs privats. Han de ser conquerides per qui fa vida quotidiana, no pels mercats i els monopolis, ni pel corporativisme.

Com es fa perquè tothom trobi un espai a la ciutat?

Delgado: En una ciutat on hi ha formes d'apropiació i interessos molt dispersos és molt difícil. No podrà ser

ideal per a tothom, la ciutat és conflicte perquè hi ha competències d'ús, desigualtats de gènere, classe i racialització, no tothom experimenta la vida quotidiana de la mateixa manera. Per exemple, el Passeig de la Devesa no està pensat per a gent gran. Forma part de la tasca de les autoritats que qui té algun hàndicap el vegi compensat.

Román: Així com s'ha de defensar el dret a la ciutat, algú n'ha d'assumir el deure. Una ciutat habitable és una ciutat cohesionada i on es garanteix que hi tens un espai. I això és un deure de les institucions. Per això, la justícia i el reconeixement: tota persona té dret a uns "metres".

Hi ha un deure de garantir que tothom té un espai i un temps, que són les coordenades on discorre tota vida quotidiana. I és un deure de les institucions, públiques i privades, que han de saber com irrompen, com imposen i com marginen unes formes de vida per poder gaudir de la seva... S'imposa una forma de vida sobre l'altra.

L'ètica cívica treballa per a la dignitat i la justícia, però la justícia té a veure amb drets i deures, té a veure amb distribució de recursos, no necessàriament iguals, però no es deixa ningú. També hi ha la lluita pel reconeixement. De fet, un indicador de l'ètica cívica és pensar en les absències i els silencis en les decisions. Qui hi és i qui no, quin tipus de festes o d'activitats es fan, i en les tradicions, que n'hi ha de bones i de dolentes... Cal una gestió de la cura dels principals afectats per les decisions.

En una societat capitalista es pot aconseguir l'equitat i que tothom trobi el seu espai?

Delgado: En una societat capitalista tot l'espai és privat, per definició, i per tant els determinants són de tipus econòmic, el mercat és qui té l'última decisió. La possibilitat d'una societat basada en principis ètics no és possible, el capitalisme no és ètic, i és salvatge. És impossible l'ideal d'una societat equànime, accessible a tothom, i és impossible perquè les institucions no poden dur a terme la seva funció de garantir el bé públic. Per exemple si el sòl és privat, què pot fer l'administració per garantir el dret a l'habitatge?

Es podrien fer polítiques de limitació de preus, habitatge de protecció, borsa de lloguer..., però la realitat és que les institucions no ho fan.

Hi va haver èpoques en què hi havia polítiques d'habitatge social, però ara no, ja que la major part de les polítiques es dediquen a vigilar l'espai públic, i deixen l'espai privat en mans de la llibertat de mercat. L'administració es dedica a vigilar els bons usos dels espais urbans i reconeix la seva impotència per administrar el sòl públic. L'única alternativa seria que un ajuntament prohibís la propietat privada del sòl, i que

tingués la propietat pública del sòl per poder garantir la condició social del sòl. Si no, tot el que es fa és a interessos del mercat, i per tant sempre hi haurà risc d'expulsió. La gent quedarà expulsada.

En aquest sentit, la idea de fer ciutats més amables (urbanisme tàctic) no podria fer que tothom hi tingués un lloc?

Delgado: Tothom que s'ho pugui pagar. Com més agradable, més humana, més sostenible, més ètica..., més cara és la ciutat. La ciutat amable (urbanisme tàctic) ara mateix es fa servir, com deia Lefebvre, per imposar el valor de canvi per sobre del valor d'ús. L'urbanisme tàctic i altres transformacions només fan que fer pujar preus del lloguer.

Té solució?

Román: L'ètica ha de buscar solució i la utopia és un lloc on no arribarem mai però cal acostar-s'hi. El Roto es pregunta: "Hi haurà algun dia que la incentivació al consum sigui delictive?". Cada vegada més els llocs bonics s'han fet per a consumir.

Hi ha poca imaginació, els sotmesos se sotmeten voluntàriament, tal com expressa La Boétie amb el concepte de "servitud voluntària". Acabem fent preferències adaptatives, ens adaptem al que tenim. Però la recerca de la vida bona és ben al contrari, és crear món -no adaptar-se- i tenir-ne cura. I si les ciutats que hem tingut fins ara ens han estat arrabassades, ara ho hem de desfer perquè tenim un problema de sostenibilitat i d'habitabilitat en els mínims bàsics.

Hem de tenir institucions que pensin que la ciutat és el lloc natural per a la condició humana. La condició humana és per definició interdependent. Fora de la polis, entesa com a espai de trobada per a la recerca de la vida bona, de l'educació..., som bèsties o déus. Hi ha gent que es creuen déus i la majoria són bèsties.

Descobrim el valor de les coses quan les estem perdent, si és que mai hem tingut dret a la ciutat, perquè, en general, el poble ha hagut d'adaptar-se. Però sí que és cert que hi ha hagut polítiques socials amb alguns idearis ètics i polítics que han volgut recuperar les ciutats. Si es vol fer ciutat habitable per a tots els ciutadans, s'ha de fer des de l'ètica de la justícia i no de la felicitat. Això vol dir desfer algunes coses que ens estan fent mal. I no només els cotxes. És també pensar des de les institucions quin tipus d'economies s'han de promoure: quin tipus d'entitats, de cooperatives, de botigues... Però després el ciutadà amb el seu transcórrer, el seu consum i els seus vots ha pronunciar-se. I aquí hi ha una visió poc crítica que la ciutat és nostra i és transformable. I no em refereixo al ritme dels arquitectes de moda que fan grans infraestructures perquè altres les visitin.

Una ciutat per als que avui hi habiten vol dir que des de la categoria de la sostenibilitat, avui no pots expropiar el terreny a les generacions futures. Per exemple, caldrien obres que siguin polifuncionals i fàcilment desmuntables, amb poc impacte. No aeroports. La centralitat ha de ser la de la ciutadania que hi habita, pensant en la ciutadania que avui vota i també en la ciutat dels que han de venir.

Begoña Román afirma que la ciutat ha de tenir cura de la vida quotidiana i que ha de crear capacitats a partir de la calma i l'assossec. Com es fa?

Román: Creant vincles de confiança. No podem pensar les ciutats com a llocs on se'ns atracará, hem pensat les ciutats en clau por. I por és Leviatan (Hobbes), no genera vida bona. No es pot negar que hi ha conflicte. Però la ciutat ha de pensar en vincles de confiança.

S'ha de pensar també en la vida quotidiana de persones que no tenen la capacitat de la racionalitat. El "raciocentrisme" és també un altre dels dèficits de la ciutat. Pensar en gent petita com els nens, o gent deteriorada cognitivament que també ha de poder viure, i no només fer-ho a partir de la tecnologia (Google), sinó també en les relacions, el preguntar de tota la vida.

La vida quotidiana serà amable si hi ha vincles, una ciutat bonica però sense vincles és una ciutat dormitori, o un lloc on cadascú cultiva el seu jardí, però no hi haurà manera de resoldre una problemàtica conjunta. Vincles d'assossec, de calma -no de denúncia- per poder resoldre els conflictes sense judicialitzar la ciutat amb comunitats defensives.

Cal crear capacitats perquè la gent conegui la seva ciutat, i es vulgui moure. Capacitats de voler conèixer, de més barreja i no de guetificació. Els guetos no són només involuntaris, també n'hi ha de voluntaris, com el dels rics en els seus condominis: aquests també són

perillosos.

La gent ha de participar en definir quina ciutat vol per ara i per al futur, amb els tres indicadors: crear cohesió, crear vincles, crear la calma i l'assossec. No des de la por i amb comunitats a la defensiva. Sortir de la loteria biològic-social del teu barri i dels propis prejudicis.

Per crear vincles positius, determinats elements que tenim a la ciutat no ajuden: gentrificació, turistificació, tematització... Des de la política, com es poden revertir aquests processos?

Delgado: No es pot. S'estan exposant idees positives i carregades de raó i bones intencions, però no es pot.

El que menys convé és la calma. Gabriel Tarde diu: "Una societat es nodreix d'allò que l'altera". No hi ha cosa que cohesioni més que el conflicte. Sense conflicte no hi ha cohesió, ni tampoc coherència. Pots aspirar a una societat cohesionada, però una societat coherent inclusiva, que sigui un model, automàticament serà exclouent amb aquell qui no hi vulgui contribuir.

Una ciutat ideal és una distopia, un món sense conflictes és una societat impossible, una societat morta que faria por. A Barcelona, Pasqual Maragall i Ada Colau són persones amb bones intencions que tenen una idea visionària de la ciutat, que no para d'excloure perquè no és real. Imaginari de classe mitjana. Però la gent fa altres coses (botellots, festes massives...). Són utopies de convivència que no funcionen.

Román: En primer lloc, calma no vol dir conservadorisme o letargia. La dialèctica és necessària i després d'un procés de desestabilització en vindrà un d'estabilització, la vida és dialèctica. Sí a les festes, sí a l'expressió del malestar, sí a *conflictuar*, manifestar i alterar, però també oberta a la discrepància, ja que forma part de la ciutat. Però una ciutat constantment crispada que impedeixi una vida quotidiana de certa calma és difícil. No arribar ni a extrems de calma, ni de crispació, ni de guetos que s'aïllen.

En segon lloc, cal dissenyar una ciutat on la dimensió social, i no la del consum i l'economia, sigui fonamental. Hem planificat les ciutats per a la producció i no perquè la reproducció de la vida i les cures siguin el centre. Hem pensat les ciutats per a produir i consumir i no per a viure.

Hi ha d'haver diversitat d'activitats, polígons, universitats...; les ciutats han de tenir les infraestructures que necessiten, però no aquelles que la monopolitzen de manera que la vida quotidiana de la gent acaba estant assetjada.

Les ciutats són espais públics i no un plànol d'un arquitecte i de l'urbanisme. Al centre hi ha d'haver una ciutadania que és plural i que ha de deixar una ciutat on s'hi tinguin ganes de viure, per exemple introduint perspectiva de gènere en el disseny de les ciutats.

Una ciutat com Girona, com podem fer-la més justa, amable, habitable...?

Delgado: Donant responsabilitat de govern a les forces polítiques que tinguin el millor programa en les qüestions socials i en la dimensió humana i humanística de les ciutats. Sempre pensant que en realitat aplicaran un capitalisme de colors que causarà també estralls, però serà *guai*.

Ara hi ha una esquerra moral que et fa fora de casa i et diu que és pel teu bé, o que vol salvar el planeta. Depredació de l'espai per interessos privats però amb valors com la sostenibilitat, la interculturalitat... Aquest és el capitalisme *enrotllat*.

Lefebvre és crític amb la idea de vida quotidiana, que entén que tot està com ha d'estar, ja que de sobte passen coses que no esperaves, la normalitat de la vida quotidiana és fràgil.

Espais com per exemple la Devesa estan pensats perquè la gent hi corri, no perquè s'hi passegi, estan pensats per un tipus d'usuari (esportista) que en realitat es comporta com un consumidor.

Román: Deixant de fer unes coses per fer-ne unes altres. Per exemple, als centres oberts hi van infants amb unes realitats, i són processos socials de guetificació; es poden fer processos d'interseccionalitat en biblioteques, auditoris...; es poden creuar fronteres; treballar en xarxa amb serveis diversos (serveis sanitaris com espais socials, de barreja, els mercats, espais de trobada, relacionals...), etc.

Cal subvencionar iniciatives on la condició sigui fer coses amb altres. La ciutadania fent i organitzant. Protagonisme a la ciutadania. Recuperar espais compartits i potenciar la participació.

En canvi, però, els pressupostos participatius han estat un mal exemple. Són cosmètics i qui hi participa són els mateixos de sempre. No hi ha presència interseccional, no hi ha diversitat.

Delgado: Recordem el dret a la ciutat: el dret a la ciutat no és que la gent pugui tenir una vida mínima, és un súper dret. No és millorar la ciutat. Quan va viure Lefebvre es podia canviar tot. És canviar-ho tot! Era justament recuperar la ciutat com a espai per a la vida com allò urbà. El referent teòric principal de Lefebvre no era Marx, era Nietzsche. Lefebvre pensava, com Nietzsche, que ell era una reverberació de Dionís a la ciutat, a la qual retorna. Fa apologia de la festa i la revolta com les màximes expressions de la vida urbana, amb permís o sense permís. Les mateixes administracions limiten la ciutadania.

Román: Hi ha una violència estructural que existeix i hi ha estructures que s'han de desconstruir. La institució ha de ser conscient de com n'ha arribat a ser d'autista, i com d'excloent i mafiosa ha estat en les dinàmiques socials noves que es donen a una ciutat. Les ciutats estan generant exclusió.

Aquesta violència s'ha de combatre des de dins perquè som part d'aquesta violència, però també des de fora. Hi ha d'haver confiança que es pot esfondrar, i no crear alternatives paral·leles en el mal sentit, que provoquen allò de "divideix i venceràs".

Capacitat de desconstruir i reconstruir, "el mal funda". Potser no estarem d'acord en el que volem però sí en el que no volem. Posar-se d'acord els que exclouen sense voler per culpa de les estructures i els exclosos. Posar-nos d'acord i pensar què es pot canviar, tant a dins com a fora. A dins cal pensament crític i a fora cal confiança per pensar que podem millorar.

Som una mica còmplices d'un sistema que no li agrada a ningú. Cal un cert lideratge corporatiu dels que prenen decisions.

Delgado: La gent que gestiona la ciutat ha de pensar en el bé públic. No crec en l'espai públic ni en la ciutadania. Hi ha veïns que no són ciutadans. És un sarcasme. El que han de fer les administracions no ho sé. Jo diria: "Feu el que vulgueu, i nosaltres també ho farem".

A la ciutat tot està regulat, excepte el mercat, i qualsevol expressió d'espontaneïtat és inconcebible, tot està hipervigilat. De tant en tant hi ha explosions que alerten que el món no és seu, que no està tot controlat, domina una realitat que no es pot domesticar. Jo diria: "Gverneu, administreu, però especialment on heu d'administrar, exerciu el poder en temes com l'habitatge". No deixis l'habitatge en mans del mercat i després prohibeixis jugar a pilota.

Acceptem l'existència d'espai d'impunitat col·lectiva, que és com l'hora del pati que ens han pres. Aire de creativitat. Lefebvre deia que a la vida quotidiana passen coses i, per exemple, un dia crema la plaça Urquinaona.

Últimes intervencions i conclusions

Román: Els vincles entre el dins i el fora (la institució i els exclosos)

L'espai i el temps compartits són fonamentals, són transcendents. Hi ha ciutats amb espais i temps no pas compartits sinó compartimentats. Les trobades de gent que no es trobaria són importants, hem de combatre "l'atomització" i l'individualisme. Sortir del treball de cas i treballar més els aspectes relacionals.

La infraestructura determina la superestructura, diu Marx. Ho veiem en la pobresa, la falta de necessitats bàsiques... Cal garantir uns mínims decents per a qualsevol persona i unes rendes bàsiques universals. Estem arribant al punt d'oblidar Marx: aigua, menjar, calefacció... La infraestructura continua sent fonamental i la piràmide de Maslow no està coberta...

Això s'ha de fer amb un sistema impositiu que gravi les fortunes, els sistemes d'impostos... El dret a la ciutat no és compatible amb el neoliberalisme.

Delgado: El conflicte i la pau social

Un problema mai és un obstacle, un problema és la superació d'un obstacle. No estic a favor de la pau social, perquè és impossible. Indigna que hi hagi màsters per a la resolució de conflictes i no per provocar conflictes. Ens hem passat la vida creant conflictes, no es tracta de prendre mal, però cal la negociació constant (no el diàleg, només).

La nostra societat és complexa, formada per elements que no només tenen interessos diferents sinó antagònics i incompatibles. Per tant, no hi ha fórmula més segura per crear vincles que el conflicte. Estem units pel mateix que ens separa, la idea d'una ecumene a nivell urbà on tothom estigui d'acord és completament impossible, per-

què hi ha grups, segments i persones amb els quals som incompatibles i hi hem de conviure. No ha d'implicar la violència, però les ciutats de vegades esclaten. Totes les ciutats neixen del conflicte.

El que no és conflicte és servilisme, és conformisme, és covardia. La meua defensa del conflicte, de l'enfrontament, de la lluita és profundament ètica. No pot haver-hi una societat sense conflicte. Sempre hi haurà gent en contra de la utopia, que és pensar que hi haurà un dia en què la gent viurà amb justícia i llibertat. Això és incompatible si pensem en Marx, Bakunin, Proudhon: diuen que mai hi haurà un món prou just i prou lliure...

El dret a la ciutat és bàsicament el dret a la vida, i de vegades, ens enfadem. La mare no m'enviava a jugar a l'espai públic, m'enviava al carrer. Els carrers mai seran dels que manen, en això consisteix l'obertura de la vida quotidiana a la festa i a la revolta.

Activar processos d'acció col·lectiva que empenyin les polítiques (no el mercat, les estructures...)

Román: Les finalitats de la vida col·lectiva són dinàmiques. En els processos col·lectius cal la confiança que tindran una certa incidència, necessitem institucions que cal anar regenerant. Cal crear consciència de les necessitats que té una comunitat, i compartir espais i processos de socialització, no pot estar tot reglamentat.

Delgado: És de sentit comú que cal generar processos col·lectius. Estic a favor de les institucions i, de fet, hi treballo. Demano que la institució reglamenti i també deixi espai. Hi ha coses no estructurades que s'estan estructurant justament des de baix.

Són contradiccions: ser el secretari del Congrés d'Antropologia i al mateix temps participar en les protestes. S'ha de poder estar en el poder i contra el poder.

Estem obligats a imposar a l'administració que compleixi amb les seves obligacions i compromisos.

L'Anàlisi

EIX 1. Accés, drets i desigualtats a la ciutat: les persones

La ciutat ha de ser un espai de llibertat i igualtat i d'accés a drets, tant materials, com simbòlics.

No obstant això, existeixen desigualtats, tant en el reconeixement formal de drets (per exemple, a conseqüència de la llei d'estrangeria) com en les possibilitats d'exercir els drets de determinats grups socials (fractura digital, dret a l'habitatge, dret a l'energia, accés a rendes, dret a la cura digna, accés físic als espais...).

Quins reptes hem d'afrontar per revertir les desigualtats?

Albert Carbonell
President de MIFAS.
Membre del Consell Social de l'Institut Guttmann i del Patronat de Turisme Costa Brava, entre d'altres.

Bombo Ndir
Treballa com a dinamitzadora cultural i formadora. Especialista en igualtat de gènere i activista pels drets humans.

Michael Donaldson
Llicenciat en Dret i màster en Gestió Pública. Ha estat comissionat d'Innovació Tecnològica, Administració Electrònica i Bon Govern de l'Ajuntament de Barcelona.

Albert Carbonell

Les exclusions que viuen les persones amb discapacitat es troben principalment en quatre àmbits:

- **Exclusió econòmica:** les persones amb discapacitat tenen un greuge econòmic, ja que suporten més despeses directes a causa de la discapacitat (compra de cadires i aparells, obres per eliminar barreres, etc.) i despeses indirectes, que fan augmentar la xifra molt més (no tenir accés a algunes feines a causa de la discapacitat o haver de deixar feines per cuidar una persona amb discapacitat).
- **Exclusió laboral:** el mercat laboral exclou les persones discapacitades, tot i les bonificacions que poden tenir els empresaris. En el mercat laboral hi ha una alta competència per llocs de treball poc qualificats.
- **Exclusió en l'accés a la sanitat:** es dona especialment en entorns rurals, sense transport adaptat i amb una xarxa insuficient de comunicacions. Les mútues privades no accepten persones amb discapacitat. Les dones amb problemes de mobilitat no van al ginecòleg, perquè els serveis no estan adaptats.
- **Exclusió en l'habitatge:** és molt estrany que hi hagi habitatge adaptat i la majoria tenen moltes barreres. Hi ha moltes dificultats per llogar, tant pel preu com per les necessitats d'adaptació.

És necessari que es reconeixin els drets i que es puguin exercir: parc d'habitatge adaptat, oferta laboral, oci accessible, escoles inclusives amb vetlladors... Es proposa potenciar la figura de l'assistent personal que ajudi les persones a dur a terme el seu projecte de vida independent.

Bombo Ndir

Parla des d'una mirada interseccional com a dona, immigrada, musulmana, aturada i amb limitacions de la llengua.

El primer impediment és la llei d'estrangeria, una llei pensada per limitar drets, la igualtat i les oportunitats i que no hi ha voluntat política de modificar.

La ciutat per definició és un espai compartit (i de conflicte) que ha de ser col·lectiu, comunitari. Totes les vides (en plural) s'han de tenir en compte.

Què cal fer per tenir una ciutat amb vides? Ha de ser un espai de reconeixement col·lectiu, i un espai de relacions i vincles.

Cal destacar els següents aspectes:

- El racisme immobiliari, que dificulta l'accés a l'habitatge per motiu d'origen per sobre de la

capacitat econòmica per llogar.

- La manca d'oportunitats de la nostra societat, que provoca fuga de talent perquè els joves han d'emigrar.
- Els serveis socials, que no tenen eines ni coneixement suficient per atendre persones d'altres cultures. Els serveis socials han de ser un espai intercultural.
- La justícia, que no és igual per a tothom.

És necessari tenir uns serveis comunitaris, que des de la mirada africana vol dir "jo visc perquè tu vius", o sigui, jo tinc presents els teus problemes i tu tens presents les meves dificultats. Als serveis hi ha de tenir accés tothom, perquè tothom sigui i se senti ciutadà de ple dret.

Tots ens necessitem i ningú és millor que l'altre. La ciutat inclusiva ha de tenir present tothom, i ha d'aprofitar el talent de tothom i facilitar que se sumin identitats.

Michael Donaldson

La pandèmia ha significat un punt d'inflexió que ha accelerat la digitalització de la societat. I si bé aquesta digitalització ens ha salvat durant el confinament (teletreball, comunicació, oci...) també ha fet evident que genera desigualtats.

Internet ha esdevingut la porta d'entrada a altres drets, de manera que sense inclusió digital no hi ha inclusió social (per tant, internet també pot ser un element d'exclusió).

La bretxa digital té tres dimensions:

- Accés a internet: moltes persones no poden tenir xarxa per qüestions econòmiques.
- Accés a dispositius: el mòbil no és suficient, cal tenir dispositius adequats i suficients per a tota la família.
- Ús que es fa dels dispositius: ser nadiu digital no vol dir saber-ne fer un ús suficient i adequat.

- La bretxa de gènere: tot i que no impacta en l'ús de les TIC, sí que ho fa en l'accés a carreres tecnològiques. Hi ha menys dones en l'àmbit professional de les TIC.

Calen agents TIC que acompanyin les persones a l'hora de fer els tràmits, especialment quan necessiten utilitzar les TIC per a l'accés al treball i a les prestacions.

DEBAT SOBRE ELS EIXOS DE DISCRIMINACIÓ

S'assenyalen les següents causes que provoquen discriminació:

- El patriarcat, que genera discriminació de gènere.
- El racisme, que discrimina persones per raó d'origen.
- El classisme, que es fa evident en una ciutat burgesa com Girona.
- L'edatisme, que discrimina alguns col·lectius per edat, especialment la gent gran i els joves.

En relació amb els col·lectius que pateixen més discriminació a l'hora d'exercir els seus drets es destaquen:

- Les persones en situació de pobresa
- Les dones
- Les persones sense residència regularitzada
- La gent gran
- Les persones amb discapacitats

Pel que fa a la vulneració de drets, el debat gira entorn de diferents temes:

1. Necessitats bàsiques

A la ciutat hi ha persones que tenen dificultats per cobrir les necessitats més bàsiques, com tenir una alimentació suficient i adequada.

Pel que fa a la manca d'habitatge, que és una emergència social, no hi ha una política que el garanteixi i es deixa que el mercat reguli aquest bé de primera necessitat, la qual cosa provoca que moltes persones no hi tinguin accés, tant per causes econòmiques com de racisme.

La ciutat està deixant fora les persones pobres. I la gent gran.

Les dones pateixen més discriminació i, en alguns casos, com les dones estrangeres cuidadores, fins i tot s'arriba a l'explotació extrema.

2. Serveis i administració pública

Les decisions político-tècniques no sempre es prenen tenint en compte les persones. I les polítiques que es desenvolupen són excloents.

L'administració digital està deixant fora moltes persones amb manca de coneixements de les TIC o dificultats d'accés a internet.

L'excés de burocràcia i la substitució de la presencialitat dels professionals d'atenció per mitjans telemàtics afecta moltes persones, que cada vegada tenen més dificultat per comunicar-se amb els serveis i amb l'administració. S'ha creat una distància i una pèrdua de contacte humà en la relació dels ciutadans amb els serveis.

L'accés als serveis bàsics, com la sanitat, s'està complicant i s'està fent inaccessible per a alguns col·lectius. La pandèmia va modificar l'accés als serveis, que s'ha fet cada cop més telemàtic.

3. Urbanisme

Hi ha una diferència molt visible entre el centre i la perifèria de la ciutat, de manera que es descuida la perifèria en tots els sentits (neteja, inversions, urbanisme, transport...).

L'urbanisme de la ciutat no és inclusiu. De fet, encara tenim un model franquista d'urbanisme, que no pensa en les persones.

Les barreres arquitectòniques dificulten l'autonomia de les persones amb mobilitat reduïda.

No es cuida el petit mercat i s'està produint la destrucció del mercat de proximitat, la qual cosa té un impacte molt negatiu en la ciutat, i no només en l'àmbit econòmic.

L'arquitectura dels espais públics és excloent i no està feta des d'un model comunitari. Els usos socials de l'espai públic cada vegada són més limitats (infants que no poden jugar a pilota, dificultats per compartir el mateix espai col·lectius de diferents edats...).

EIX 2.

Espai públic: el lloc on ens trobem

La ciutat és un lloc físic, fet de carrers i places on ens trobem, transitem, hi parem, comprem, festegem, passegem, evitem...

Per això ens preguntem:

Quins són i com són aquests llocs de trobada? Quins trobem i quins no?

Com és la convivència, la coexistència i el conflicte en l'espai públic? Què entenem per seguretat i inseguretat? Quines són les causes de la inseguretat i quines respostes es poden plantejar?

L'espai públic és un lloc saludable, segur, inclusiu, on hi ha espai per a la diversitat (dones, infants, gent gran, joves, persones que conviuen amb problemes de salut mental, persones racialitzades...)?

Dins la ciutat de Girona, ens movem entre barris? Com són els circuits i els moviments a la ciutat? Com es faciliten i s'enxarxen (transport públic, activitats d'interès, centralitat i perifèria...)?

Isabel Salamaña

Geògrafa especialista en geografia del gènere i planificació i ordenació del territori i espais públics (UdG).

Mercè Zegrí

Membre de la Cooperativa La Fàbrica (Barcelona). Acció en processos i acció comunitària i projectes amb l'enfocament de seguretat humana.

Blanca Valdivia

Membre del Col·lectiu Punt 6, cooperativa que treballa per a una arquitectura i un urbanisme amb perspectiva feminista. Espais per a la vida.

Isabel Salamaña

Les ciutats som primer de tot les persones, i les persones som diferents. Cal ressaltar la importància del dret a la diferència i com podem exercir aquest dret. Gestionem la diversitat per fer-nos iguals en drets.

Aquestes diferències/desigualtats les coneixem a través de la teoria de la interseccionalitat (gènere, cultura, ètnia, funcionalitats físiques i psíquiques) i tenen impacte en col·lectius i també individualment.

Avui, a les ciutats hi ha espais segregats (posa d'exemple una fotografia de les jardineres de la Rambla en temps de pandèmia) i mercantilització de l'espai públic (en el cas de l'exemple, l'espai és dels bars).

El Barri Vell de Girona és un espai d'alta qualitat però que ha exclòs molta gent, i cada vegada hi ha més gent d'un tipus molt concret (turistes). Hi ha una tendència a la segregació i l'homogeneïtzació dels barris.

Els espais també tenen diversitat en els usos, en funció de les persones (per exemple, l'ús de l'espai públic que fan els homes musulmans o les dones musulmanes). Els espais han de ser amables i còmodes, però això també provoca exclusions.

La ciutat és conflicte; la qüestió és com el gestionem.

Mercè Zegrí

L'espai públic és un reflex de la societat i de les comunitats que l'envolten; és conflicte, reflecteix les tensions i les diferències de la societat. La qüestió és com el gestionem, mirem el conflicte com una oportunitat.

L'espai públic és una font d'informació/observació privilegiada de les necessitats, de les demandes de la societat que l'habita.

Les desigualtats en l'accés a l'espai públic són un punt de feblesa i provoquen el conflicte. I la manca de relacions i xarxes i la pèrdua de la vida social a l'espai públic impedeixen l'autoregulació dels conflictes. Es perd el diàleg, la negociació, etc. La intervenció comença quan no hi ha capacitat d'abordar els conflictes, quan hi ha una evitació del conflicte, i de certs espais, que poden desembocar en sensació d'inseguretat per problemes estructurals.

Un exemple de conflicte: els usos vandàlics de l'espai públic que fan els joves; la penalització dels joves en l'espai públic, també els joves d'origen immigrant; la incompatibilitat d'usos, i la incomoditat que genera la presència de determinades persones a l'espai públic.

Quan parlem de seguretat humana (SH), l'enfocament està relacionat amb el treball comunitari. No es parla d'actuació policial, sinó d'intervenir de manera que es posin les persones al centre, d'habilitar la corresponsabilitat de l'espai públic empoderant les persones perquè es facin corresponsables del que hi passa.

SH vol dir la construcció de la pau des de baix, posar al centre les persones, la seguretat entesa com a benestar i accés als serveis bàsics (habitatge, alimentació, participació, identitat...).

SH vol dir tenir una mirada sobre els conflictes multidimensional i comprendre'n les arrels (no només l'expressió del conflicte, allò que es veu). Vol dir anar a les qüestions estructurals i situar els conflictes allà on es donen (els conflictes són exclusius) per conèixer la seva naturalesa (saber on són les fronteres, les relacions de força que es donen, els actors, les polítiques de l'espai públic, etc.). Vol dir també visibilitzar les causes de la desigualtat i de la manca d'accés, promoure l'empoderament per crear espais de diàleg i deliberació i reconstruir xarxes socials que es vinculin i es comprometin en la sostenibilitat dels espais (corresponsabilitat).

L'administració pública s'ha de deixar interpel·lar per les persones.

Blanca Valdivia

El conflicte no és una oportunitat. És un reflex que s'està deixant fora una part de la població, o bé que hi ha desigualtat, rols de poder que s'imposen a l'espai públic i una part de la població queda fora d'aquest espai.

Què cal transformar en relació amb l'espai públic perquè no hi hagi conflicte?

- Trencar els rols de gènere en l'espai públic. Hi ha

una dicotomia espai públic/privat: el públic per als homes/negocis i el privat per a les dones/economia domèstica/cures. Encara ho vivim.

- Deixar de ser escenari de les desigualtats i de reproduir-les. A les nostres ciutats desapareixen els bancs, són ciutats no accessibles, no es fa inversió en transport públic sinó només en grans infraestructures, l'espai públic pateix la privatització (terrasses dels bars)...
- Aproximar-s'hi des de la vida quotidiana: activitats + espai + temps. Les activitats estan vinculades a quatre esferes: productiva, reproductiva, pròpia i comunitària. Això permet pensar què demanem a l'espai per satisfer les quatre esferes. En les ciutats actuals, l'esfera productiva predomina molt.
- Centralitzar les cures. L'ecofeminisme ha desenvolupat el concepte de ciutat cuidadora, amb criteris com: accessibilitat, proximitat, autonomia, corresponsabilitat, etc. La idea de la ciutat que ens cuida: espais amb diversos usos simultanis, recorreguts de vianants, refugis climàtics, bancs, lavabos públics...
- Oferir seguretat des d'una perspectiva feminista. Tradicionalment només es tracta el delictes, i es deixa fora altres tipus de violències com el racisme, les violències simbòliques, la por de les persones grans que fa que no surtin al carrer, etc.

Hi ha sis principis que caracteritzen un entorn segur: senyalitzat, visible, vital, vigilat, equipat i comunitari.

- Activar la participació comunitària. És un element imprescindible, i cal que sigui des d'una perspectiva de gènere i interseccional per garantir que qui no ha tingut veu en tingui.

TREBALL EN GRUPS

Idees per a articular el debat:

- Quins són els espais que compartim.
- Periferització de la pobresa: ciutats zonificades.
- Com definim les ciutats habitables.
- Què és seguretat i com la podem treballar.
- Ús, abús i control de l'espai públic.
- Disseny i usos.
- Arquitectura hostil.
- Dinamització dels espais públics.
- Transport públic i mobilitat: moviment de persones.

RESUM DEL TREBALL EN GRUPS

No existeixen espais ni equipaments públics a la ciutat que siguin veritablement compartits, sinó espais molt compartimentats. Hi ha alguns espais de la ciutat que, sense ser perfectes, apunten a ser compartits i es visualitza certa convivència entre les persones, concentrats a la zona de Santa Eugènia, on segurament ajuda les característiques pròpies del barri: petit, concentrat, amb moviment associatiu important, centre cívica, hortes...

Es fa un qüestionament del concepte perifèria. Què és la perifèria? Si utilitzem aquest concepte, estem afirmant que hi ha un centre. En canvi, les perifèries són el centre per a les persones que hi habiten.

Segregació urbana i aïllament

Hi ha barris de la ciutat que estan aïllats (Pont Major, Girona Est, etc.), queden fora de la ciutat i tampoc hi ha res que convidi les persones de fora a anar-hi.

Els rius han fet fronteres físiques a la ciutat de Girona i han marcat identitats de barris.

Els serveis es concentren en determinats llocs, i això convida a moure't per la ciutat d'una manera o d'una altra. Però per contra, en alguns barris s'han concentrat altres tipus de serveis. A Santa Eugènia i Can Gibert s'ha concentrat el Centre de Distribució d'Aliments, rober de Càritas, acollida de refugiats, etc. Són barris amb una població molt vulnerabilitzada que, a més, reben la població de tota la ciutat. Alhora es van traient aquest tipus de serveis del centre de la ciutat.

Hi ha famílies que escolaritzen els fills fora del barri o en determinats centres, cosa que provoca segregació escolar. En conseqüència d'això, la vida a l'espai públic i les places també s'acaba fent fora del barri i es genera desafiliació respecte de l'espai públic més proper.

Existeix ciutadania de primera i ciutadania de segona; per exemple, el vial del carrer del Carme: d'una banda està descuidat i de la banda de Montilivi hi ha una via verda, un camí, etc. Hi ha una mirada diferent en relació amb la neteja, els serveis, l'adequació i el tracte entre els barris.

Al centre es concentra un tipus de població, un tipus de dinàmiques, en les quals les persones dels afores (dels barris) no se senten convidades a moure's; el fet de vestir-se d'una determinada manera o ser d'un color diferent fa que et puguis sentir incòmode.

Hem assenyalat les fronteres invisibles, que suposa no fer ús de determinats espais. Els espais han de tenir una

funció de barri però també de ciutat, per compartir: no només quedar-te al teu barri sinó anar més enllà.

Sobre segregació urbana o barris, existeix la sensació d'anar i tornar de Girona; la identitat de barri és positiva, però Girona-Barri Vell s'identifica com una centralitat aliena.

La xarxa d'equipaments de la ciutat està oberta, però la ciutadania potser no ho percep així. Han de ser llocs oberts, segurs i accessibles, més enllà de si s'hi fa alguna activitat en un moment concret.

En relació amb la mobilitat, Girona és una ciutat que acull molta gent que ve a treballar, hi ha molt de col·lapse. D'altra banda no hi ha transport públic cap a zones de polígons i cap a centres de treball, cosa que obliga a utilitzar el transport privat. Massa ús del cotxe per a trajectes curts.

Hi ha un debat respecte de si cal forçar les mobilitats. És important que les persones es moguin per la ciutat i així es trenquin fronteres, però també s'ha de dotar els barris de recursos perquè la identitat de barri també és important. Amb l'escolarització a vegades es força que la gent es mogui. Però pot ser contraproductiu. Hi ha molta gent del centre de la ciutat que ha anat molt poques vegades a Santa Eugènia. És interessant també que la gent conegui els seus veïns. Si es posen equipaments de ciutat en els barris també hi ha riscos (possible gentrificació).

Pel que fa a l'espai públic i l'espai privat, es genera el dubte sobre si el creixent ús privat de molts espais de la ciutat (terrasses dels bars) va en detriment del seu ús públic. La percepció és que si creix l'espai privat desapareix l'ús públic. Un exemple són els lavabos a la ciutat: és una necessitat que s'hauria de poder resoldre en espais públics i cal fer-ho en espais privats.

Respecte de la seguretat, hi ha percepcions molt diferents, segons des d'on es mira. La zona del Barri Vell provoca certa inseguretat a les persones perquè hi ha "raconets" on pensen que poden ser atacats. Però també és una zona on tenen por d'anar les persones migrants que s'estan a La Sopa, perquè els poden identificar i això pot suposar l'expulsió del país. És important des de quina perspectiva mirem la seguretat. També podem buscar formes de treballar la seguretat més enllà del cos policial, però alerta amb les percepcions i les reaccions ciutadanes. Què considerem seguretat? Les hortes són un espai de seguretat i d'inseguretat alhora. Hem de posar llum a tot arreu? Hem de posar fanals a les hortes? Hem de crear espais de transició que siguin més segurs i deixar altres espais més al seu aire?

De vegades hi ha una polarització en les respostes: mesures més suaus com il·luminar els punts foscos o

d'altres més invasives com càmeres i policia. Caldria trobar punts mitjos.

Hi ha conflictes de caràcter estructural que es donen a tots els barris: joves a la nit que molesten, persones sense llar amb problemàtica de salut mental i/o addiccions, racisme... Per tant s'ha de generar vincle, s'ha de generar coneixement.

Hi ha barris amb molta densitat, i aquesta densitat també es viu dins les llars, i per tant hi ha una ocupació molt densa també a la via pública i això configura moltes vegades aquest malestar i s'haurien de buscar altres espais. Patis d'escola?

Hi ha espais relacionals informals interessants que no han estat regulats. Per exemple, els pícnic o festes d'aniversari al parc de Domeny o al parc davant del Decathlon. Cal limitar-los i regular-los? Fomentar-ne l'ús? En aquests espais hi passen moltes coses, sovint molt inclusives, i no provoquen conflicte. En lloc d'ignorar-ho, potser cal mirar com fer-ho créixer.

Cal una mirada de ciutat educadora: és bo que tothom percebi els espais públics del seu barri com quelcom identitari i agradable per viure-hi.

Es pot identificar algun model d'espai públic compartit que s'ha creat sense gaire intervenció: les hortes de Santa Eugènia. Però alhora hi ha la por que el projecte "Menja't Girona" (finançat amb els fons Next Generation) sigui invasiu amb les formes de relació, que ara surten de manera espontània, i que la intervenció pugui frenar-les o fer-les anar malament.

Un altre exemple on s'hi està duent a terme un projecte és la Plaça de l'Assumpció: cal fer-la amable i accessible a persones amb diversitat funcional i que conviuen amb problemes de salut mental. Si les places s'alliberessin del circuit de cotxes i pàrquings no caldria elevar-les; cal una mirada arquitectònica i política que incorpori la transversalitat per poder fer-ho. El repte és com compartim, com diagnosticuem i com fem aquests espais adaptats per a tothom.

A vegades, en diferents espais on s'han fet processos participatius no s'ha comptat amb tothom. I aquells que no formen part del procés, no acaben de sentir-se seu l'espai, i fins i tot s'arriba a lògiques de poder entre els que han decidit i els que no.

EIX 3. Democràcia i ciutat: la governança dels afers comuns

La ciutat és l'espai més proper a la ciutadania, la polis i l'àgora on prendre decisions col·lectives sobre molts dels afers de la vida comunitària de les persones.

Com és la participació i com es fa vida col·lectiva?

Es fomenta la cultura de la participació, a partir de l'autoorganització, la negociació, el diàleg, etc.?

Com és l'associacionisme a la ciutat i l'organització social? Hi és tothom representat? (Anàlisi de qüestions com la tradició, el privilegi, l'exclusió, els nous agents socials, formes noves de participació...)

Els barris són espais de proximitat, i ens preguntem com podem treballar ciutadania, administració i entitats amb els equipaments comuns.

Quim Brugué
Catedràtic de Ciència Política a la Universitat de Girona (UdG). Investigador sobre innovació democràtica i modernització de les polítiques públiques al Grup de Recerca en Ciències Socials Aplicades de la UdG.

Laia Forné
Membre de la Cooperativa La Hidra. Investigadora del model públic-comunitari, patrimoni ciutadà i comuns urbans.

Quim Brugué

En la trajectòria de les polítiques de participació ciutadana, s'identifiquen dues etapes:

1. Primera etapa: des dels anys 90 fins a la crisi del 2007.

A principis dels 90 proliferen experiències de participació ciutadana més formalista: accés als plens, primeres infraestructures (consells) i primeres "innovacions democràtiques", nuclis d'intervenció participativa, pressupostos participatius...

Malgrat el mèrit que això tingué en el moment, hi ha 3 característiques que cal subratllar en relació amb el tipus de participació ciutadana que s'estava desenvolupant:

- Banalització: participació basada en aspectes secundaris.
- Clientalització: es va entendre que participar era demanar i que la resposta de les administracions era dir que sí. En el debat sobre participació consultiva o vinculant, hi ha hagut tensions perquè hi havia la idea que el que diu la ciutadania era allò correcte. Es va confondre la participació amb una taula de reclamacions on els ciutadans exigeixen respostes a les seves demandes.
- Instrumentalització: l'instrument es converteix en la finalitat, no se sap per què es fan els pressupostos participatius però s'han de fer. No se sap què se n'espera de la part ciutadana i es concentren en la metodologia.

En aquesta època hi ha una explosió en aquest sentit: es crea gairebé una professió, hi ha molta inversió i moltes experiències, es duen a terme moltes iniciatives...

Al 2007 hi ha una certa davallada a causa de la crisi. Durant cinc anys pràcticament es van acabar els finançaments i les formacions. I de manera sorprenent, quan van desaparèixer ningú reclamava massa res en temes de participació, un fet curiós després d'haver passat uns anys de tanta activitat.

2. Segona etapa: des del 2007 fins a l'actualitat.

S'entén que la banalització s'ha d'anar deixant de banda: hi ha d'haver participació en els temes importants, polèmics i rellevants. S'ha d'abandonar la idea de la clientalització: cal abordar els debats públics en tant que ciutadania, no com a clients, i preguntar-se quin model de ciutat volem, i no de quin color volem el banc.

Què pretenem amb la participació? Caldria abordar temes importants: racisme, canvi climàtic... I no anem en aquesta direcció, no hi ha debat públic, no s'aborden els grans temes. En canvi, els últims temps han aparegut noves formes, de les quals destaquen:

- Consultes: les consultes es converteixen en instruments vinculants a causa de la insatisfacció respecte dels responsables polítics, que no fan cas a la ciutadania.
- Plataformes tecnològiques: la democràcia es canalitza en aquestes plataformes, que estan presents en els ajuntaments.

Les consultes tenen una lògica instrumental, els ajuntaments aposten per fer una consulta però no saben massa de què. Es posa l'instrument per sobre de l'objectiu. Tant les plataformes tecnològiques com les consultes intensifiquen la individualització, perquè el vot és personal, i el que estem fent és desactivar el que hauria de ser l'objectiu de la participació: la trobada amb els altres.

Estem tendint a fer democràcia només a partir del vot, sobretot en entorns locals. L'ideal seria prendre decisions a partir del diàleg: un procés deliberatiu on intercanviar arguments, parlar i escoltar. I un intercanvi d'emocions. Crear un espai on establíssim relacions amb els altres, on poguéssim conèixer els que pensen diferent, els que no estan d'acord amb el que es proposa. Aquesta hauria de ser la gran virtut de la participació ciutadana en una societat amb problemes complexos. Només abordem qui guanya, i no què es proposa a través del diàleg i de conèixer les opinions dels altres. I potser no ens posem d'acord, però hi ha hagut diàleg.

Pel que fa al debat sobre el treball comunitari, sorgeixen les idees següents:

- Sobre la col·laboració entre el públic i el privat. Hem de començar a substituir la competència per la col·laboració. Tot han de ser licitacions i

ens costa treballar a partir d'acords i convenis de col·laboració. Convé que no sigui una mesura tan mecànica del preu i l'eficiència.

- Sobre la infantilització de la població. L'hem provocat donant a entendre que tot és possible. És infantil no tolerar el no. Les coses tenen límits i a vegades ens diuen que no, i hem creat una ciutadania infantil que no tolera el no, no tolera la frustració. La infantilització té dues cares, i aquesta s'ha de recordar.
- Sobre el poder. Hem oblidat parlar d'autoritat i de la presa de decisions. El poder el tenen les administracions que s'han votat, no les associacions de veïns. El poder no és només expressar el que volen les associacions de veïns sinó equilibrar les diferents opinions. Es requereix distància, fer coses que potser no agraden a tothom. Quan s'han de distribuir recursos, els interessos de les diferents entitats tenen prioritats molt diferents, i les entitats no tenen el poder.
- Sobre els pressupostos participatius. Els diners són del conjunt de la ciutat, les administracions són les que han de prendre decisions, que potser no agraden a tothom. No són unes persones que passaven per allà sinó que han estat escollits. La idea de democràcia com a poder del poble és una simplificació que no porta enlloc. El poble és plural i s'han de buscar equilibris. Per exemple, si hem de posar un centre per a persones sense llar i esperem que els veïns donin el vistiplau, no es farà mai.

Laia Forné

Fruit del desencís de la crisi del 2008, al 2011 sorgeix el 15M: hi havia una part de la ciutadania organitzada i conscienciada que el que volia era passar a formar part de la gestió d'allò públic, entenent que la ciutadania podria gestionar recursos i patrimoni. Per exemple, la municipalització de l'aigua. Es demanava crear

espais de participació ciutadana, es demanava més transparència en la gestió de recursos.

Amb el primer govern de Barcelona en Comú a l'Ajuntament de Barcelona es va voler donar forma a una política pública que afavorís la participació ciutadana a l'hora de gestionar patrimoni públic i serveis: van elaborar el programa de Patrimoni Ciutadà i Comuns Urbans.

L'administració pot fer els serveis directes o indirectes, i s'ha concertat amb el sector privat, que té uns interessos particulars. Això ha anat creant un marc administratiu i jurídic que ha apropiat l'administració i el sector privat: consorcis, empreses públiques, etc.

També ha fet contractes amb entitats i associacions socials, però el que ha passat és que aquest tercer sector social s'ha hagut d'adaptar als criteris del mercat privat perquè el que prima és el tema econòmic.

La millor opció en la col·laboració i l'aliança entre l'administració local i la ciutadania a l'hora de dur serveis públics és la gestió pública i comunitària. Es posa de relleu la participació de la ciutadania en la gestió dels recursos; no és subcontractació, sinó que és una forma de governança en què la ciutadania es posa al centre i es trenca la dicotomia usuari-client.

Dins d'aquesta col·laboració, un exemple clar és la gestió ciutadana dels equipaments de proximitat, com ara els centres cívics, casals de barri gestionats per la ciutadania. Aquest model de gestió té el valor afegit que aporta la pràctica comunitària: són entitats molt arrelades al territori, però demanen que no se'ls avalui amb els mateixos criteris que les empreses privades. Són comunitats legitimades al seu territori que aporten proximitat, característica que no sempre poden aportar ni l'administració ni una empresa privada.

La gestió comunitària té sentit alguns cops però d'altres no: quan hi ha una comunitat que ho reclama cal que es reconegui, però a vegades les comunitats no estan preparades per gestionar un equipament municipal. Tanmateix, poden sortir models de cogestió: una empresa externa s'ocupa de la feina de gestió i el veïnat fa la part de participació.

La gestió comunitària té sentit si es pot dur a terme, i l'administració ha d'acompanyar els processos que poden arribar a madurar. No hi ha un procés totalment adient, s'ha d'emmotllar a les necessitats del territori.

Venim d'un 15M en què no ens trobem marcs normatius o administratius que afavoreixin aquests processos de col·laboració. No hi havia criteris comuns de quan i per què s'havia de fer, es responia només a demandes concretes i se solucionava de forma individual. Però no hi havia un marc. Aquí és on es comença a donar forma

al programa de Patrimoni Ciutadà.

En aquest sentit, l'Ajuntament de Barcelona ha de fer una feina interna:

- Crear un marc conceptual perquè es important que la ciutadania tingui un paper important.
- Establir criteris comuns i processos administratius que facilitin aquesta pràctica ciutadana, i això fins ara no existia.

En l'àmbit administratiu es fa la taula de participació: hi participen les àrees de l'Ajuntament que hi tenen implicació i els districtes de la ciutat. Aquesta taula centralitza les demandes, les avalua, les executa i fa el seguiment. Aplica uns criteris compartits amb la gestió comunitària, una eina d'autoavaluació.

S'elabora un cens de patrimoni públic municipal, un cens de locals, ja que no se sabia a qui estaven cedits. Fa cinc anys que es va fer el cens, amb la idea que hi hagi un catàleg públic que es pugui consultar i que sigui una via d'accés.

Es crea una oficina tècnica per acompanyar els projectes.

I el debat encara és com generar un espai de governança que pugui ser compartida entre administracions i ciutadania.

Es creen aquestes dues eines:

- **Balanç comunitari.** És una eina d'autoavaluació que vol mesurar l'impacte i el valor dels projectes de gestió pública. La iniciativa surt dels mateixos gestors, de la necessitat de valoració de criteris diferents, i té la forma d'un formulari en línia amb uns 80 indicadors. No és una autoavaluació que fa l'administració sinó els mateixos projectes. Està pensat com si fos una brúixola, que mostra cap on es vol avançar. Inclou quatre grans àmbits: arrelament territorial, impacte i retorn social, governança democràtica i cura de les persones, els processos i l'entorn. Actualment s'aplica tant per part dels projectes com de l'administració pública: és l'element que serveix d'avaluació. Té una governança compartida i per poder ser modificada cal que les dues parts en parlin.
- **Càlcul de retorn social.** Un exemple d'aquesta eina és Can Batlló, al districte de Sants. La casa va ser ocupada per veïnes i la van rehabilitar. Després d'uns anys es comença a dialogar per fer un conveni de cessió. Els veïns volien tenir perspectiva i s'opta per fer una concessió. Quan es fan concessions de sòl públic s'ha de justificar que l'Ajuntament ha de tenir un rèdit econòmic. Es va calcular econòmicament el retorn social de Can Batlló. Si l'Ajuntament es fes càrrec de totes les

activitats que es feien a Can Batlló els suposaria una despesa d'un milió i mig d'euros. Per tant, es demostra l'estalvi econòmic. Aquesta va ser una fórmula perquè la intervenció justificués la concessió i, per tant, un rèdit social.

No podem ser optimistes en aquest àmbit de les concessions perquè la judicialització és molt gran. En això, anem enrere. Ara difícilment això es podria aprovar, però en aquell moment es va aconseguir.

TREBALL EN GRUPS

RESUM DEL TREBALL EN GRUPS

S'organitzen les aportacions del debat en 4 grans blocs:

1. Mecanismes de participació

La participació requereix certa artesania, és difícil i cal estar disposat a fer-ho, ja que hi prenen part aprenentatges, egos, cultura...

La **informació** mútua és necessària per a la participació. Cal tenir coneixement per poder participar. La ciutadania ha de tenir la informació, però les institucions també han de conèixer en quins espais la gent està participant, com són les entitats, les diversitats... És un problema greu no tenir coneixement del territori, dels barris o dels moviments associatius.

L'Àrea de Participació de l'Ajuntament de Girona compleix els criteris de banalització. No ha creat un debat de qüestions substantives i es pot convertir en un instrument de legitimació de les decisions de la institució. Visió que es ve a legitimar les decisions de govern.

La comunicació és un poder per fomentar la participació: genera vincle i recursos. És important que els àmbits públic i comunitari es coneguin, que hi hagi comunicació.

La **hiperregulació de l'administració** no afavoreix, frena i desincentiva, ja que ofereix poca permeabilitat.

Els processos institucionals de vegades són una pantomima i pensar que la gent no participa és un mal posicionament. De fet, és al revés: la gent participa, fa coses, genera. Hem d'anar a trobar les coses que passen. Com aporta Delgado en el diàleg inaugural, vivim una hiperregulació, i és necessari deixar un espai al caos.

Per exemple, les batalles de galls de rap, a les places,

agrupen centenars de joves, que duen vides al marge. Això és participació. I resulta difícil acceptar formes diferents de participació.

L'administració posa codis, estructures, llenguatge. El reglament exclou i molta gent queda fora d'aquest dret. Hauria de ser més obert, i que reconegui la diversitat. Els reglaments legitimen només una de les veus i cal integrar totes les formes de participació.

Cal aconseguir permeabilitat, fer possible que un grup informal pugui utilitzar un espai.

Calen consells de barri que integrin diferents formes de participació, superar el risc d'una participació massa formal, de la hiperreglamentació i de l'exclusió dels participants.

També hi ha un conflicte entre participació formal versus participació espontània/clandestina.

Cal revisar si els consells exposen clarament els objectius, i si els reglaments són inclusius i representatius.

Un altre mecanisme són els **processos de treball conjunt**, de col·laboració públic-comunitària-privada.

Hi ha una tradició de treball conjunt, i no és precisament amb els pressupostos participatius, tot i haver centrat certa atenció en les polítiques de participació.

És necessària la mobilització i l'organització ciutadana. Sense energia ciutadana no hi ha participació. La iniciativa ha de venir de la mateixa ciutadania. Cal capgirar la participació institucional.

És important partir de la corresponsabilitat i la confiança mútua. Cal trencar amb l'estat del benestar, allò de "vull que l'estat m'ho resolgui". Cadascú té drets i també obligacions.

També cal substituir la relació de competència per la de col·laboració.

D'altra banda, des dels barris on es vol impulsar aquesta col·laboració hi ha la sensació que s'ha anat escanyant les associacions, i des de diferents àrees s'escanya les mateixes persones.

Per participar calen **valors ètics**. Els reglaments són necessaris, però és important que incorporin processos de definició de valors bàsics, com la confiança i una actitud basada en els valors ètics: l'important és que ens reconeguem. Hi ha d'haver uns codis, i quan ens els saltem ens perdem.

Per últim cal parlar de **poder**, de com s'exerceix i com ho viu la ciutadania.

Des de la mirada de les associacions de veïns (AAVV) es valora que no es tracta tant de fer pressupostos participatius sinó de poder participar directament, i això és el que atorga poder. És tenir la capacitat democràtica per prendre les decisions. I el problema principal de les associacions és que no tenim poder. Es volen representar interessos, no resoldre'ls.

Tot i això cal equilibrar les veus democràticament, ja que més enllà de les administracions, en les entitats i els grups també es donen relacions de poders.

El poder també depèn de les condicions de vida i les situacions de la ciutadania: no tothom pot participar, hi ha condicionants diversos. Cal no instrumentalitzar la participació.

2. Espais de participació

La vida quotidiana porta fricció i relació, és important la coneixença i la trobada entre la gent. És important l'acollida de les persones en els espais i entitats.

Per això és necessari generar **espais d'oportunitats**, espais on relacionar-se, on fer vincle, compartir, conèixer i despertar coneixements. Aprofitem els edificis que ja tenim, per exemple, la biblioteca. Aprofitem l'entrada de les persones. Només amb dues o tres coses ja es provoca el canvi.

També tenen efecte les accions en l'espai públic, per exemple posar o treure bancs, facilitar la presència i l'ús o desincentivar-la.

3. Agents

a) Sobre les entitats i la cultura associativa

Les entitats de vegades són conservadores. No es renoven, i aquest sentiment de pertinença provoca que hi hagi persones que no se sentin còmodes.

Els relleus són difícils si no es facilita l'acollida de les persones, des de la voluntat d'obrir-se i d'incorporar noves visions.

De vegades la cultura interna és rígida i hi ha certa domesticació, cosa que dificulta els relleus.

També cal tenir en compte la dimensió generacional, la participació segons l'edat. L'empitjorament de la situació econòmica en moltes famílies i en els joves ha fet difícil la participació, que en el context actual és deficitària. Els jubilats tenen temps i part de l'activitat es concentra a organitzar festes majors. També hi ha el risc d'estereotipar la visió generacional, per exemple en

relació amb la no participació dels joves.

Les AAVV tenen un paper clau per conscienciar. VOX creix a Santa Eugènia. Tenim reptes de convivència.

b) Sobre la relació entre administració i ciutadania

Hi ha risc d'**infantilització** de la ciutadania. Però aquesta ha de saber també que hi ha límits. Hem creat una ciutadania que no tolera la frustració, no acceptem que ens diguin que no. Aquesta és una cara que també hem de tenir present.

Cal incentivar **els serveis, les àrees i els òrgans de participació pública**. La participació és l'assignatura "maria" de l'Ajuntament. Hi ha poca voluntat de treballar i aprofundir en l'àmbit de la participació. Els regidors no són presents en molts òrgans de participació.

Hi ha el risc de **cremar els agents participants**, o sigui, anar a buscar sempre les mateixes entitats i persones actives des de diferents àrees i entorns de participació.

Els debats han d'incloure **la part política, la part tècnica i la part ciutadana**. Cal que es doni aquest triangle entre els diferents agents.

c) Nou associacionisme sense entitat jurídica

Potser hi ha sistemes que tenen altres formes d'organització, però com que no es basen en una entitat jurídica és com si no existissin. Aquest marc no els reconeix i això genera més distància. L'administració exigeix regles de joc que no s'adeqüen a allò que les entitats necessiten.

4. Elements de contingut

Es plantegen les següents preguntes per generar el debat:

- Què s'entén per participació?
- En què vol participar la comunitat?
- Què és substantiu?
- D'on neix la participació? D'on ha de néixer?
- Què vol dir participar?

Es constaten dificultats en tant que hi ha baixa participació en general. Per un costat es creu que potser falta més formació o més interès per a la participació de la ciutadania. Com podem fer que la ciutadania cregui en aquest interès comú? I com motivar-la perquè realment participi? Per exemple, quan es fan processos, independentment dels interessos que els promouen, costa molt motivar la participació. Caldria aconseguir motivar la gent, conscienciar en l'interès públic.

Sorgeixen també altres mirades que discrepen de l'anàlisi anterior, en relació amb el moviment associatiu. Es creu que sí que es participa, però en espais diferents. Per què la gent no participa en els espais que oferim? Per exemple, en processos participatius en què no es participa perquè no són substancials.

Cal fer autocrítica: potser els mecanismes ja no donen resposta a les necessitats. La participació s'ha vist com una obligació. "La participació és una cabra que ja s'ha passejat molt."

A tall de conclusió, es reflexiona a l'entorn de la idea que **participar és un dret**.

La participació és un dret voluntari, que té a veure també amb les motivacions personals. La gent que participa en treu un gran rèdit.

Tothom té dret a participar, però moltes vegades és un privilegi. Qui és el jove que participa? Hi ha una dominància cultural, hi ha uns codis que fan que alguns s'hi trobin còmodes, però hi ha una altra part de la ciutadania a qui li són aliens i se li fa difícil apropar-s'hi.

Les causes de la no participació també tenen a veure amb el fet que la ciutadania delega, els tècnics fan de parallamps de moltes coses i la societat no fa visibles els problemes.

Però les grans dificultats generaran moviment. És cíclic, i ara anem cap a una situació que provocarà noves interpel·lacions. Per exemple, en l'àmbit de la sostenibilitat i els temes ambientals. Venen temps diferents. "Quan arribi el tsunami, ens bellugarem."

Pel que fa a la idea de conflicte es qüestiona si és una participació destructiva o constructiva. El conflicte no ens ha d'espantar, ens interpel·la. El conflicte existeix, voldríem que aparegués políticament, i voldríem que hi fos de forma constructiva.

Pel que fa al binomi participació-inclusió, sorgeix la pregunta següent: qui protegeix els vulnerables? Els serveis públics tenim l'encàrrec de promoure la participació dels col·lectius més vulnerabilitzats.

I quins són els **aspectes que determinen la participació?**

a) Poder participar

- la institució
- la capacitat
- la participació com a privilegi

La participació té moltes capes, com va dir Begoña Román. Cal pensar en les absències i els silencis. Realment, qui participa? El risc és que només mirem els que surten al carrer, en les mobilitzacions, i no els que es queden a casa.

En la participació s'han de tenir presents qüestions com l'eix patriarcal, el de classe, el racisme, i molts d'altres.

També influeix el context sociopolític i econòmic i donem per suposat un estat del benestar que no existeix, donem per fet que tothom té la disponibilitat de dedicar-hi temps. És important tenir consciència del context en què estem vivint, i com ens afecta a l'hora de tenir oportunitats reals i efectives.

b) Voler participar

- És útil?
- És motivador?
- És divertit?

És important el fet de tenir ganes de participar, que les persones se sentin encoratjades a fer-ho, i que sigui útil.

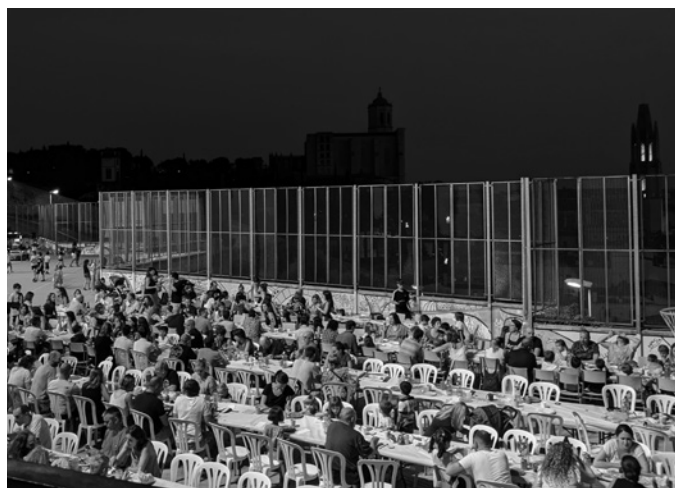
Són clau els objectius comuns, concrets i per interessos. És important tenir un projecte comú per participar, que hi hagi èpica. El repte és de quina manera cal que ens agrupem col·lectivament.

c) Saber participar

- Com aprenem la cultura de la participació?
- On aprenem a participar?
- Quins aprenentatges ens calen?

Reflexionem sobre com aprenem d'allò comú. Tenim un enemic, que és l'individualisme. Cal recollir, transformar, ser transparents. Hi ha aprenentatges per fer. Si només fem coses complexes i pesades, també generem distància.

És important fer educació de la participació i evitar visions paternalistes.

La proposta

“Polítiques i indicadors pel dret a la ciutat”

Irene Escorihuela. Directora de l'Observatori DESC.

Dret a la ciutat, segons David Harvey, vol dir:

- **Accedir a drets**
- **Participar per definir com ha de ser la vida a la ciutat**

El dret a la ciutat no està recollit en cap document internacional, s'hi està treballant. En canvi, està inclòs en alguns documents nacionals, com la Constitució d'Equador.

El dret a la ciutat és un dret col·lectiu i entén la ciutat com un bé comú.

El DRET a la CIUTAT té 3 dimensions:

- Diversitat sociocultural de la ciutat (aspecte simbòlic)
- Agenda política (aspecte polític)
- Distribució espacial dels recursos justa (aspecte material)

El DRET a la CIUTAT té 8 components:

1. Una ciutat lliure de discriminació
2. Una ciutat amb igualtat de gènere
3. Una ciutadania inclusiva (tots som ciutadans, amb igualtat de drets)
4. Una major participació política (transparència, presa de decisions...)
5. Un compliment de les seves funcions socials (accessibilitat, transport, habitatge...)
6. Uns espais i serveis públics de qualitat
7. Unes economies diverses i inclusives
8. Una ciutat sostenible amb vincle urbà-rural inclusiu

PROPOSTES DEL TREBALL DELS EIXOS

EIX 1. Accés, drets i desigualtats a la ciutat: les persones

Sense cobertura de les necessitats bàsiques no es pot parlar de dret a la ciutat. Aquesta afirmació podria ser la conclusió del treball de grup d'aquest eix.

Les propostes que han sorgit en el debat giren a l'entorn de 3 temes:

- Reivindicació dels drets
- Establiment de serveis no segregadors
- Abordatge comunitari

1. Reivindicació de drets

S'ha de continuar visibilitzant les necessitats dels més exclosos i continuar exigint serveis i recursos dignes per a la cobertura de les necessitats bàsiques, especialment d'habitatge. Per tant, s'han d'exigir polítiques públiques d'habitatge i cal incloure tots els agents socials en el debat.

Els professionals i els serveis hem de treballar per donar a conèixer la normativa, les lleis i els drets que tenen les persones per evitar que el desconeixement del marc normatiu o de reconeixement del dret sigui la causa de no accés a aquest dret. En aquest sentit, cal buscar eines perquè els mateixos professionals tinguin l'accés a la informació que els cal.

2. Establiment de serveis no segregadors

Com a professionals, hem de ser conscients de la manera amb què tractem la població, si és discriminatòria, i revisar-ho constantment. I també cal donar eines als professionals que facilitin la cura.

Cal revisar tots els plans d'estudi de les professions d'atenció per donar eines de gestió emocional.

Cal revisar la cita prèvia perquè està essent un element de contenció que no facilita ni agilitza l'accés als serveis.

Cal prioritzar l'atenció presencial.

Cal fer que els serveis siguin amables i accessibles.

Cal planificar des de la necessitat, que pot ser comú a diferents grups o col·lectius, i no des de l'òptica de col·lectiu, ja que això limita la resposta que es dona.

Això facilitaria donar respostes transversals.

Cal preguntar a les persones com voldrien que fossin els serveis que les atenen.

3. Abordatge comunitari

S'han de facilitar espais comunitaris, on es proposi la participació de persones amb interessos comuns.

A les convocatòries de subvencions s'hauria de valorar introduir quotes que apostin per la diversitat.

En relació amb l'accés a l'habitatge, es valoren propostes com crear xarxes d'intercanvi i crear borses d'habitacions de lloguer.

EIX 2.

Espai públic: el lloc on ens trobem

En el debat han sorgit diferents propostes, que resumim a continuació.

En l'àmbit municipal, des de l'Ajuntament de Girona no hi ha una mirada transversal ni estructural cap on construir aquesta ciutat i de quina manera.

No tenim una resposta clara de com s'ha d'intervenir en els espais públics ni si cal que siguin dinamitzats. A vegades, dinamitzar els espais públics o posar-hi presència educativa fomenta certs discursos. Per què s'intervé, en un espai determinat? Perquè hi ha inseguretat, i al final acabem posant normes, acabem delimitant, intervenint en l'espai públic de manera que legitem un discurs que diu que allà hi ha conflicte, que allà s'han de fer les coses d'una determinada manera.

Per tant, sí a la intervenció en els espais públics però des d'una mirada més comunitària, que integri totes les perspectives d'aquell espai (i de manera intergeneracional).

Cal també una feina d'observació de l'espai públic per detectar possibles abusos o absències.

Cal canviar la mirada sobre què és el conflicte.

S'ha de ser proactiu, no esperar. Està bé veure les coses que passen però s'han de provocar canvis. Quan parlàvem dels espais de pícnic, potser no hem d'esperar: les polítiques públiques han de provocar canvis, i si després hi ha conflicte ja ho corregirem.

Cal identificar i treballar per generar espais amables on pensem que hi ha interrelacions de diferents col·lectius i que poden coexistir bé. Preguntar-nos què ha passat perquè un espai hagi arribat a tenir aquestes característiques i si ho podem traslladar a altres llocs. En canvi hi ha altres espais més segregats, utilitzats només per una part de la ciutadania, i també cal identificar-los.

I pel que fa a la seguretat, cal definir què entenem per seguretat i com canviem la mirada. La seguretat és viscuda com a percepció però les dades de delictes o conflictes ens diuen que no és real. S'hauria de poder contrastar les dades i fer una feina de pedagogia per identificar on realment hi ha conflictes i treballar per veure a què responen aquestes percepcions. Cal lligar-ho a processos participatius reals.

EIX 3.

Democràcia i ciutat: la governança dels afers comuns

1. En relació amb els mecanismes de participació

- Desigualtat entre espai reglamentat i espai informal. Existeixen mecanismes de participació però hi ha un excés de reglamentació.
- Menys tràmit i més facilitats.
- Aportació de consensos en termes de valors bàsics a la participació (respecte dels drets humans, democràcia, inclusivitat, perspectiva de gènere...).
- Capacitat d'escolta, diàleg i acostament a grups informals.
- Millores en la comunicació.
- Permeabilització de l'administració, més obertura a la ciutadania.
- Reconeixement i incorporació de minories, formes de diàleg i acostament.
- Formalització d'espais de diàleg com a forma de participació. Tenir en compte la idea de concertació entre diferents sistemes, incorporar la ciutadania no organitzada i generar diàleg.
- Construcció comú.
- Realisme i transparència en els plans de treball.

2. En relació amb els agents locals

- Reconeixement i validació dels grups informals o les organitzacions sense NIF. Cal atorgar-los els mateixos drets, independentment de la forma jurídica que tinguin.
- Garantia dels drets polítics, com el dret a vot, per a tothom. No es pot parlar d'accessibilitat a la participació si no hi ha drets polítics bàsics.
- Observació sobre la interlocució. Per una banda, els interessos veïnals a vegades superen el marc de les associacions existents; per l'altra, no es percep una comunicació sana entre els agents polítics i la ciutadania.
- Creació de mecanismes per facilitar l'obertura de les entitats.

3. En relació amb els espais de participació

- Ampliació dels espais físics de trobada i concreció dels marcs de la relació administració-entitats en els usos i funció dels espais. Els col·lectius necessiten espais físics que fomentin la trobada i la relació. Han de ser espais que permetin que les persones se'ls sentin propis. També hi ha el risc i la responsabilitat que no es converteixi en quelcom particular, sinó que respongui a una necessitat social i a una gestió inclusiva i amb valors (diversitats, etc.).

Hi ha un debat entre:

- o espais propis / espais compartits
- o espais de gestió ciutadana / espais que gestionen tècnics
- El carrer com a espai públic de trobada. Les ciutats i els barris amb més densitat de població fan més usos de l'espai, hi ha vida a les places i al carrer. Aquesta és una participació orgànica i informal, però sovint se'n prohibeixen els usos o es limiten. L'espai públic està fragmentat per classe social, usos, generacions, etc., és polisèmic. Hi ha diferents maneres d'entendre'l i una aparent necessitat de control.
- Els equipaments han d'estar oberts a nous usos, i des de la proximitat.

4. En relació amb els continguts de la participació

Com volem viure a la ciutat?

- Ser conscient que a través de la participació construïm projecte comú.
- Tornar a la vida local, la dels 15 minuts (no la ciutat d'Amazon).

-
- Generar oportunitats que ens permetin planificar d'una altra manera. Incidir que des de la planificació urbana es faci possible.
  - Donar importància al fet que som subjectes crítics que pensem, al fet de poder accedir a drets com el de l'habitatge, al fet d'anar guanyant drets.
  - Potenciar la nova cultura de la participació (pensament crític i participació substancial enfront de la banalització i la simplificació).
  - Fomentar a l'escola la cultura del diàleg i de la reflexió.
  - No permetre una ciutadania exclosa. L'administració té l'obligació d'incidir-hi, i facilitar els accessos. Sempre des de la llibertat de triar si se'n vol formar part.
  - Establir una relació sana (des de la transparència).

